

Vzpomínka na Vondru Švejdu, kyrysníka pochovaného v Řezně

Když jsem chodila na gymnázium, měli jsme jednou při ruštině pojednat o tématu s názvem "Válka v dílech L. N. Tolstého". Byla jsem pak paní profesorkou Míškovou pochválena, že jediná ze třídy nemám v písemce obligátní fráze jako "Andrej umřel u Nataši na rukach". Bylo to tím, že mě zachycení životních událostí tehdejších lidí, např. v "Sevastopolských povídkách", zajímalo doopravdy, ne jenom kvůli škole. Přesto jsem se až do dneška nedopracovala kompletního přečtení "Vojny a míru" a docela se stydím před maturanty, když jim v knihovně půjčuji povinnou četbu. Co jsem ale o době na začátku devatenáctého století zhlitla na posezení a pak ještě i opakovaně, to je **povídka Jindřicha Šimona Baara "Hanče"** (1915-1917). Napsal ji podle vyprávění své babičky a jde tedy velmi pravděpodobně o skutečný příběh. J. Š. Baar byl navíc proslulý tím, jak pečlivě dohledával svědectví o historických událostech a jak mu na tom záleželo, aby pokud možno nebylo nic zkruseno. Kvůli lepší čtivosti samozřejmě některé nepodstatné detaily upravoval, tak jak je to běžné, ale jinak se na něj dalo ohledně věrohodnosti opravdu spolehnout. A to i v případě dějů velmi zvláštních. Původně jsem si myslela, že jsou do knih vloženy jen tak pro čtenáře, protože se to žádá - ale po zaslechnutých i vlastních zkušenostech, co všechno se může v životě přihodit, se přikláním spíše k důvěře než k tomu, abych to vše brala s rezervou. Ať tak, nebo tak, symbolický význam může mít i něco silně přizpůsobeného, často tedy doporučuji "Hanči" i za pultem své knihovny a ohlasy jsou na ni veskrze kladné.

Dějištěm je chodské panství hraběte Jana ze Stadionu. V roce 1800 hájil mladík Ondřej Švejda svou nevěstu Hanči před vysoko postaveným nápadníkem a byl odveden ke

Most v Řezně

A.H.

"... Na kolébce probudilo se dítě a zaplakalo. Venku ozvaly se kroky. „Aby sem tak šel!“ lekla se Hanče a posadila se na loži. Ale kroky přešly, utichly a jenom dítě na kolébce plakalo... „Ba, i to dítě mě jednou odsoudí, klnout mi bude, až mu lidé povědí,“ šeptala si zoufale..."

"... „Pouze sto stačí, kdo chce dobrovolně, ať vyjede z řady,“ zarazil je přísný hlas velitelův a celý pluk popojel znovu až k němu. Takovou disciplínu i odvahu měli kyrysaři..."

"... Ani týden netrvala vojenská záplava a chodské vesnice byly opět, jako by je vypláchl. Vojáčka nikde k spatření, ani našeho ani francouzského, kdyby dával zaň dukát. Památka po nich ovšem zůstala, a bolestná. Zválené, sešlapané a podél cest i spasené obilí se těžce zvedalo ze země, špýchary a sklepy jako by vysmýčil, kurníky prázdné, jen zbývala naděje, že ta rána se teď po jaru brzy zahojí. Hůře by bylo po žních, na podzim kdyby se neštěstí bylo přivalilo na kraj. Z lesů se vrátili hoši s dobyt看kem, dívky vesele přiběhly z Dílů, všech sedmdesát sedm párů koní se šťastně vrátilo se zajiždkou přes Plzeň z přípřeže domů a přivezli nejenom peníze, ale i obilí, které koupili cestou v krajích vojnou nedotčených. Jako po dlouhém odpočinku všude s chutí chápali se práce, sázeli brambory a hlavatici, sili len, sem tam ještě kousek ječmene nebo ovsu, bourali skryše a vytahovali na světlo ukryté zásoby semen, jídla i šatstva. Oddychli si a radost znovu našla zarostlou cestu do lidských srdcí..."

Děj čtenáře unáší jako voda mezi břehy Dunaje. Míhá se krajina, skupinky lidí i jednotlivé tváře, dozvídáme se i tajné myšlenky a ještě další nás samy napadají a skládají se dohromady, až si nakonec oddychneme, ale vzápětí nám zatrne a pomyslíme si spolu se stařenkou Švejdovou: "Ale - ubohý Vondra..." Řezenský most je dnes opravený tak, že jej přecházíme a vidíme širokou cestu lemovanou zábradlím a vzdálený druhý břeh. Kolem proudí davy místních i turistů, ozývá se hovor, nad hlavou se klene obloha s tak nějak podobně plujícími mraky a skoro by nás nenapadlo, jak staré a pevné pilíře máme pod nohama. Přibližně tak je to, myslím, v životě se vším. -ah-